

te maken die in beweging zijn. Tegenwoordig wordt hij beschouwd als een van de pioniers van de kinetische kunst. Het oeuvre van Pol Bury is eclectisch met vele invloeden van andere grote kunstenaars (Magritte, Tanguy, Mondriaan, Calder, ...), maar blijft niettemin steeds heel persoonlijk. Van de kunstenaar die internationaal bekend is voor zijn bewegende werken tonen wij hier een schilderij van hem, *Abstraction* (1951), dat dateert uit de periode waarin hij de mogelijkheden aftastte van kleurgebruik en vorm.

HENRI MICHAUX (1899-1984)

Henri Michaux brengt zijn kindertijd door in Brussel waar hij bevriend wordt met de surrealist Camille Goemans. Hoewel hij eerst een dokterscarrière ambieerde, zou hij zich al snel richten op het schrijven. In het begin publiceert hij onder meer in Franz Hellens tijdschrift *Le disque vert*. In 1923 emigreert hij naar Parijs en blijft daar heel zijn leven wonen. Ondanks dat hij veel reisde, bleef

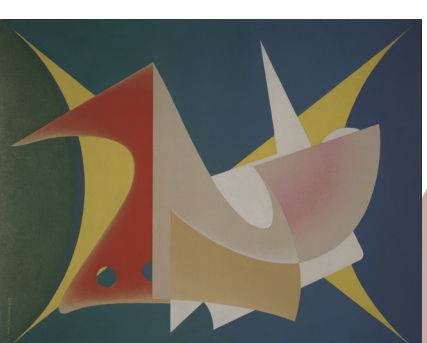

Henri Michaux, *Colloque*, 1971

hij de Franse hoofdstad trouw. Vanaf 1925 begint hij zich te interesseren in de visuele kunst. Volgens getuigen, hield hij niet van de schilderkunst totdat hij begreep dat de schilderkunst niet enkel diende om de wereld te representeren, maar dat zij ook kon worden aangewend om een gevoel of het onzichtbare uit te drukken. Tijdens deze periode haalt zijn visuele productie de bovenhand op zijn schrijven. Het picturale oeuvre van Michaux is doordrongen van het surrealistisch gedachtegoed, maar is evengoed geworteld in de abstracte kunst. Van de surrealisten neemt hij de fascinatie voor het onderbewuste en de droom over; wat hem ertoe leidt om te experimenteren met hallucinogene middelen, voornamelijk om te schilderen onder invloed. Anderzijds kunnen we zijn schilderijen ook catalogiseren onder de lyrische abstractie of het tachisme, want zijn schilderij is spontaan, gestueel en wil de gevoelsstoestand van de kunstenaar weergeven.

ABSTRACTIE EN SURREALISME

Vanaf het begin van de twintigste eeuw wilden schilders minder en minder de werkelijkheid weergeven. Zowel het surrealisme als de abstracte kunst, zij het elk op hun eigen manier en soms in concurrentie met elkaar, bewandelden hetzelfde pad. In de abstracte kunst vormt de kunstenaar, op een subjectieve manier, de werkelijkheid om in abstracte figuren of laat hij de verfmaterie voor zich spreken zonder enige link met de realiteit. Bij het surrealisme, dat vaak figuratief van aard is, treedt de subjectiviteit en het onderbewuste van de kunstenaar naar voren binnen een dromerig universum, of wordt het kunstmatige karakter van de nabootsing afgewezen door realistisch ogende voorwerpen in een absurd verband te plaatsen (wat René Magritte trouwens voortreffelijk deed). In België werd tijdens de jaren dertig van vorige eeuw de abstracte kunst in het hoekje verdrongen door het surrealisme en het expressionisme, maar kende wel een wedergeboorte na de Tweede Wereldoorlog. En zo werden het surrealisme en de abstracte kunst de twee grote kunststromingen in Europa. Het is dan ook niet verwonderlijk dat tal van Belgische kunstenaars zich zouden uitdrukken in beide kunstrichtingen die ze soms met elkaar combineerden.

Victor Servranckx, *Opus 8*, 1949

VICTOR SERVFRANCKX (1897 - 1965)

Victor Servranckx is een van de pioniers van de abstracte kunst in België. In 1917 ontving hij als beloftevolle leerling de Grote

Prijs van de Academie van Brussel. In het begin van de jaren twintig participeerde hij in het tijdschrift *7 arts* en werkte hij samen met Magritte, die zich kort nadien zou toeleggen op het surrealisme, aan het manifest *L'art pure, défense de l'esthétique*. Servranckx stopte vanaf 1925 met schilderen om zich voornamelijk te wijden aan architectuur en interieurontwerp. Wanneer hij ongeveer een jaar later de penselen terug bovenhaalde, laat hij het constructivisme achter zich en legde hij zich toe op een vrijere stijl met uiteenlopende invloeden. Voornamelijk beïnvloed door het werk van Yves Tanguy, schilderde hij nu kosmische, surrealistische landschappen. In 1950 zou hij teruggrijpen naar de constructivistische esthetiek, maar wel met kleuren die zachter zijn dan die van zijn beginperiode. Het werk in onze collectie behoort tot zijn tweede constructivistische periode. De vormen en kleuren zijn zachter, meer afgerond en beïnvloed door het surrealisme.

CHRISTIAN DOTREMONT (1922-1979)

Christian Dotremont kwam uit een familie van Belgische schrijvers, wat gedeeltelijk zijn vroegrijpe belangstelling voor de wereld van de literatuur verklaart. Vanaf 1940 interesseerde hij zich voor het surrealisme en voor het werk van Magritte dat beschouwd kan worden als een linguïstisch onderzoek naar het verband tussen woord en beeld. De jonge schrijver verbleef een tijdje in Parijs, waar hij zich aansloot bij de surrealisten en waar hij onder meer Paul Elouard leerde kennen. In 1947 stichtte hij het *Surréalisme révolutionnaire*, als kritiek op de institutionalisering en verburgerlijking van het surrealisme. Het surrealisme op zich was hem erg genegen, maar hij benadrukte wel het belang van de sociale strijd binnen de beweging.

Christian Dotremont, *Logogram*, 1971

Uit de assen van het *Surréalisme révolutionnaire* rees in 1948 de avant-garde beweging *CoBrA* (Copenhagen-Brussel-Amsterdam). Een internationale beweging die een collectieve vernieuwing zonder dogma's voorstond en die pleitte voor kunstzinnige spontaneïteit, waardoor het essentieel verschil tussen abstractie en figuratie zou worden opgeheven. Dotremont was, samen met Pierre Alechinsky en Asger Jorn, een spilfiguur binnen *CoBrA*. Wat betreft zijn oeuvre is Dotremont vooral gekend voor zijn logogrammen. Hij was geboeid door de materialiteit van de geschreven letter en van woorden. In zijn logogrammen verenigde Dotremont schriftuur en schilderen binnen dezelfde compositie.

Het is niet zozeer de bedoeling om te tekst te kunnen verstaan, maar wel om oog te hebben voor de vormen van het Latijnse alfabet. De invloed van de oosterse kalligrafie is heel duidelijk merkbaar.

POL BURY (1922-2005)

Pol Bury werd geboren in Wallonië.

Vanaf 1938 toonde hij zijn talent aan de academie van Mons. In deze periode ontmoette hij de dichter Achille Chavée, een meester van het Henegouwse surrealisme. En zo begon hij zijn carrière in de jaren veertig met het vervaardigen van surrealistisch aandoende schilderijen. Na Magritte ontmoet te hebben, begon Bury te werken voor zijn tijdschrift *L'Invention collective* en nam hij in 1945 deel aan de *Internationale tentoonstelling van het surrealisme*. De filosofie van het surrealisme zou sterk ingebakken blijven, zelfs al verliet hij de stroming kort nadien. Vanaf 1946 evolueerde Bury geleidelijk aan naar de abstractie, als gevolg van een ontmoeting met Dotremont. Hij werd lid van de groep Surréaliste Révolutionnaire en vervolgens van *CoBrA*. Een bezoek aan een tentoonstelling van Alexander Calder in 1953 maakte grote indruk op hem en hij begon sculpturen

Pol Bury, *Abstractie*, ca. 1951